

Entree Van Gogh is een joyeuze ruimte vol licht

Architectuur

Entreegebouw Van Gogh Museum.
 Architect: Bureau Kurokawa/ Hans van Heeswijk/ Octatube.

Door **Bernard Hulsman**

Gelukkig is de vijfde van de nieuwe vleugel van het Van Gogh Museum uit 1999 verdwenen. Want de verzonken vijfde die de Japanse architect Kisho Kurokawa (1934-2007) als onderdeel van zijn uitbreiding had ontworpen, was een onding.

Voorbijgangers op het Museumplein in Amsterdam ervoeren de vijftienmeter onder pleinniveau liggende vijfde als een naargeestige berenkuil. De vijfde werd gesteerd door bouwgebreken en de aanwas van algen. Het laagje water, waarvan Kurokawa had gehoopt dat het de museumbezoekers tijdens hun ondergrondse doortocht van de oudbouw naar de nieuwe vleugel tot contemplatie zou brengen, stond er vaker niet dan wel. Hierdoor was de vijfde meestal een groezelig pleintje dat eerder veront-ruste dan rust gaf.

Kurokawa's gebouw, een grote juweleendoos met een bolle deksel op de grasvlakte van het Museumplein, was een antwoord op het oorspronkelijke museumgebouw van Gerrit Rietveld uit 1973. Kurokawa beschouwde Rietvelds rechthoekige, postuum gebouwde werk in de geest van de Stijl als een late uiting van het voorbije „tijdperk van de machine“. Zijn ovale uitbreiding, een geschenk van een rijke Japanse Van Gogh-liefhebber, paste volgens hem beter bij het huidige „tijdperk van het leven“.

Het nieuwe entreegebouw dat in plaats van de vijfde is gekomen, is een

schitterende glazen hal geworden. Op basis van een schets van het bureau van de in 2007 overleden Kurokawa en in samenwerking met de constructeurs van Octatube heeft Hans van Heeswijk er een bijzonder elegante constructie van gemaakt. Uitgebreid hebben de ontwerpers het grote draagvermogen benut dat hedendaags glas dankzij nieuwe productiemethodes kan hebben. De balken die de gekromde, 'koud gebogen' glasstukken van de gevels en het dak stutten en dragen, zijn eveneens van glas, zodat het hele gebouw buitengewoon doorzichtig is.

Zo is het transparante entreegebouw een soortgelijk antwoord geworden als Kurokawa eerder gaf op Rietvelds rechthoekige museum. Niet alleen het glas van het entreegebouw contrasteert met de natuurstenen gevels van de vleugel, maar ook de vorm. De nieuwe entree is een soort contramal van Kurokawa's paviljoen. Terwijl de vleugel een opvallend bol dak heeft, is dat van het nieuwe entreegebouw juist hol, waardoor het precies past onder de uitkragende doos van het prentenkabinet. En helt de stenen juweleendoos iets voorover, de glazen entree leunt juist iets achterover.

De nieuwbouw heeft ook precies dezelfde half ovale plattegrond als de vijfde eens had. Maar doordat de hal niet alleen meer dan vijf meter de grond in gaat maar zich ook naar boven toe uitstrekt tot de dakrand van het oude paviljoen, komt de bezoeker nu via een brede, ook al glazen trap in een joyeuze ruimte vol licht vanwaar hij uitzicht heeft op beide museumdelen.

Zo heeft het Van Gogh Museum nu, net als het naburige Stedelijk Museum, een entree aan het Museumplein gekregen die past bij de grandeur van een culturele instelling die jaarlijks 1,6 miljoen bezoekers trekt.

Nieuwe entree Van Gogh Museum

- Grote, lichte, glazen hal biedt rust en ruimte
- Directeur Alex Rüger regelde de benodigde 20 miljoen

De nieuwe, uit glas opgetrokken entree van het Van Gogh Museum in Amsterdam.

FOTO'S BRAM BUDEL

'Deze entree past een wereldmerk'

Van Gogh Museum

Directeur Alex Rüger vond 20 miljoen voor een nieuwe entree.

Door **Claudia Kammer**

Vanaf deze week heeft het Van Gogh Museum in Amsterdam een fraaie nieuwe ingang. De nieuwe entree is een grote glazen hal aan het Museumplein, die een grotere garderobe en een uitgebreidere museumwinkel omvat en ook gebruikt zal worden voor commerciële ontvangsten, bijvoorbeeld van sponsors. De oude entree, in het hoofdgebouw aan de Paulus Potterstraat, blijft in gebruik

voor groepen, zoals schoolklassen.

In een luttele zestien maanden - een oogwenk - heeft het Van Gogh Museum er 800 vierkante meter bij gekregen, voor 20 miljoen euro. De nieuwe ruimte bevindt zich in het elipsvormige paviljoen op het Museumplein - de uitbreiding uit 1999.

Het kan dus toch, aan het Museumplein een museum verbouwen binnen de geplande termijn en binnen het budget. „Deze verbouwing was wel bescheidener dan de bouwprojecten om ons heen, bij het Rijksmuseum en het Stedelijk Museum“, relateert museumdirecteur Axel Rüger.

Toch was het project minder eenvoudig dan het achteraf lijkt. Rüger herinnert zich de overdrachtsnotitie die zijn voorganger John Leighton in 2006 voor hem achterliet over de door architect Kurokawa ontworpen vleugel. Al snel na de opening van het

paviljoen deed zich een probleem voor: de Japanse vijfde die de architect had ontworpen stond door mankementen meestal droog en werd gesteerd door planten. Leighton schreef: „Je zult vinden dat de vijfde een bron van irritatie is, maar denk er niet eens over na om daar ooit iets aan te willen veranderen, want het is een integraal onderdeel van het architectonische concept.“

Ondanks deze waarschuwing kwam bij Rüger steeds vaker de gedachte op om de vijfde te offeren. Het Rietveldgebouw was ooit ontworpen met de aanname dat er 300.000 tot hooguit 500.000 bezoekers per jaar zouden komen. Inmiddels was het bezoekersaantal gestegen tot 1,6 miljoen. Met lood in de schoenen reisde Rüger af naar Tokio, voor een gesprek met het architectenbureau van Kurokawa, die inmiddels zelf overleden

was. „Ik draaide er ongeveer drie kwartier omheen“, vertelt Rüger. „Voorzichtig probeerde ik het gesprek op het gebouw te brengen, en toen op de vijfde, en op 'een probleem'.“ Tot zijn opluchting reageerden de Japaners broodnuchter: „O, de vijfde is dus een probleem. Wat zou je ermee willen?“ Kurokawa bleek een aanhanger te zijn geweest van de opvatting dat architectuur niet voor de eeuwigheid is, maar zich moet aanpassen aan veranderende omstandigheden.

Een volgende hobbel was het vinden van financiering. „We hadden 20 miljoen euro nodig om recht te doen aan de uitstraling die het Van Gogh Museum dient te hebben. Dit museum is wel een wereldmerk“, zegt Rüger. Eenvoudig bleek dat niet. Een hoofdsponsor diende zich niet aan. „Die tijd is voorbij. Ook voor de grote tentoonstelling *Munch: Van Gogh*

hebben we geen hoofdsponsor gevonden.“ De grootste bijdragen voor de verbouwing kwamen van de Bank Giro Loterij en Van Lanschot Bankiers - de bedragen mag Rüger niet noemen.

Voor bezoekers is de winst van de nieuwe entree dat ze niet meer het hele Rietveldgebouw door hoeven als ze de vaste collectie willen overslaan en alleen de tijdelijke tentoonstellingen willen bezoeken. Ook de gevaarlijke situatie in de Paulus Potterstraat, waarbij rijen wachtende bezoekers regelmatig in aanvaring kwamen met het verkeer, is verleden tijd.

De gemeente heeft de ruimte tussen het Stedelijk Museum en het Van Gogh Museum ingericht als nieuw wachtgebied. Rüger: „De volgende uitdaging is nu om fondsen te werven voor een overkapping die het wachten nog comfortabeler maakt.“